

Et klimaverktøy som overlever

INNLEGG Klima

Michael Hoel og Kjell Erik Lommerud svarer meg 20. og 23. juni, og Hoel raust: Det kan ikke kategorisk fastslås at jeg tar feil (DN, 20. juni). Jeg reddes ned fra gapestokken, av bevisbyrden.

Norske utslippsreduksjoner er utslippsreduksjoner – ikke resultatløs feking i luften – selv om kvotemarkedet kunne funnet billigere reduksjoner annensteds. Bakerens brød er brød selv om en annen kunne bakt. Dyrt er dumt, og om dyrt er bare dumt, slik vi diskuterer i andre markeder, lar jeg ligge. Reduksjonene møter kvotenes formål.

Egne tiltak – heller enn kvotekjøp – gjennom lave kvotepriser kan gi innstramning i kvotelokket. Lommerud og Hoel finner en slik feedback usannsynlig (men «ikke kategorisk feil»), fordi EU ikke har strammet lokkets nærhet til nå, i en periode da de mener det burde skjedd om det skulle skje.

Uenigheten er om nyanser, men vi er bare 14 år inn i en femtiårs omstilling. ETS-institu-

sjonen gir faktisk jevnlige beslutninger om kvotelokkets nærhet. En kvotepris på null er en trusel for kvoteinstituttet som kan illustrere min «realitetssjekk». Eksemplet er ikke urealistisk, Lommerud, og mer generelt kan ambisjoner – lokket – justeres underveis. Du kan godt ha rett i at kvoteprisen skal i taket. Men i så fall har du støttet meg i at realitetene kan påvirke stramheten, for pristaket ditt eksisterer like lite som mitt gulv. Mitt poeng er at begge kan dukke opp.

Samme dag som mitt innlegg 18. juni redegjorde professor Ellermann fra EU Universitetet for EUs diskusjoner om 30 prosent ETS-innstramning. Så jeg tror stadig at politikere og lobbyister – før de stikker fingeren i været og forteller hvor dette bærer, kan stikke den i kvotemarkedet, i elmarkedet, eller i arbeidsmarkedet for å sjekke hvor vi er.

Jeg tror vi kan enes om kvotemarkedets nytteverdi og at det koster mye å ikke bruke det. Jeg mener i tillegg at ETS maskineriet vil tilpasse seg for å holde seg relevant.

■ Gunnar S. Eskeland, professor, NHH

■ UETISK? Hva om FN skulle vedta at klimaproblemet ikke finnes – ville det da bli uetisk å forske på hvordan vi får til en samfunnsomlegging i klimavennlig retning, spør professor Kristin Asdal. Her fra et oljesandprosjekt i Alberta i Canada. Foto: Ørjan F. Ellingvåg

For mye etikk av det gode

Forsøk på å stoppe petroleumsforskning ved å henvise til at det er uetisk, er et farlig feilgrep, skriver UiO-professor **Kristin Asdal**.

INNLEGG Klima

Man behøver ikke være miljøforsker, som meg, for å ha fått med seg at omstilling til et klimavennlig samfunn møter hindringer på mange fronter. Hvorfor er det da ikke noe fremskritt når NENT, Den nasjonale forskningsetiske komité for naturvitenskap og teknologi, blir enige om at det er uetisk å drive petroleumsforskning som kan hindre klimaomstilling? Dette er godt ment, men lite prinsipielt tenkt.

Bakgrunnen for saken er en henvendelse til NENT fra Universitetet i Bergen angående petroleumsforskning og koblinger til oljeindustrien. NENT har hatt saken til behandler og konkluderer i sin uttalelse fra 18. juni at «det er forskningsetisk ufor- svarlig om petroleumsforskningens rammebetingelser og forskningsaktiviteter hindrer omstillingsprosesser slik at FNs klimamål, som Norge har forpliktet seg til, ikke kan nås».

De nasjonale forskningsetiske komiteene er frittstående, uavhengige organer for forskningsetiske spørsmål og gransker også spørsmål om urede- lighet innen forskning. Dette er vesentlige oppgaver, og forsker- samfunnet og samfunnet omkring er like avhengig av at spørsmålene skjottes både

«VILKÅRLIGE BEGRUNNEL- SER». Professor Kristin Asdal.

uavhengig, forsvarlig og pågå- ende. Men hvor går grensene for hva som er relevante forsk- ningsetiske spørsmål? Og når blander de etiske komiteene seg selv inn i forskningen på en måte som kan true forskningens uavhengighet? Når blir en etisk komité selv en samfunnsaktør med både politi- og politise- rende rolle overfor forskningen? Det siste vedtaket fra NENT reiser en serie slike prinsipielle spørsmål, som NENT selv dess- verre ikke reflekterer over.

NENT har helt siden oppret- telsen tolket sin rolle og mandat relativt vidt, til ikke bare å handle om etikk i snever forstand, men også til å handle om bredere samfunnsspørsmål. Komiteen har for eksempel blant annet vært pådriver for en mer miljøvennlig fiskeoppdretts- sektor og har engasjert seg til fordel for bedre ressursforvalt- ning og bærekraftig utvikling. Vi

trenger aktører som driver slike spørsmål overfor forskningen. Selv om forskere liker å gi inntrykk av det motsatte, er ikke forskningen bare preget av store nyvinninger og kraftfulle innova- sjoner, men også av konserva- tisme og vanetenkning. Men med NENTs siste vedtak, blir det for mye etikk av det gode.

Det er kanskje ikke så lett å se det prinsipielt problematiske i det når målet er godt.

Men hva om regjeringen (eller FN for den del) i morgen skulle komme til å vedta det motsatte, at klimaproblemet ikke finnes – ville det da bli uetisk å forske på hvordan vi får til en samfunns- omlegging i klimavennlig retning? Med henvisning til «etikk» åpner NENTs vedtak for å stoppe forskning ut ifra ganske vilkårlige begrunnelser.

Forskere blir i økende grad avkrevd å bidra til det samfunnet som finansierer dem. Da trenger vi forskningspolitiske diskusjoner og etiske komiteer som reiser spørsmål om hvordan vi som forskere og forskersam- funn bevarer tilstrekkelig uavhengighet og integritet, samtidig som vi bidrar til det samfunnet vi er en del av. Vi trenger ikke en etisk komité som argumenterer for at det er uetisk

Hva er legearbeid?

INNLEGG Arbeidsliv

Christopher Elnan Kvistad og Bjørn Liljestrand Husebø, foretakstil- litsvalgte for Yngre legers forening i Helse Bergen, hevder i DN 19. juni at jeg bommer i mitt oppgjør med myten om at sykehusleger bruker stadig mer tid på unødig rapportering. Det må bety at de også mener at Legeforeningens eget fors- kningsinstitutt (Lefo) bommer. Da undersøkelsen om hva legene bruker tiden sin på ble presentert i 2012, uttalte leder Olaf G. Aasland i Lefo til VG at det aldri vil være et mål med 100 prosent pasienttid.

Det er vidløftig når tillits- valgte i Legeforeningen skaper et inntrykk av at alt som ikke er ansikt-til-ansikt-kontakt med pasientene er «rapporte- ring». Journalskriving, samar- beid med andre og fagutvik- ling er i aller høyeste grad legearbeid. Det er jo heller ikke slik at sykehuslederne og helsedepartementet lager skje- maregimer for moro skyld. Både storting og Riksrevisjon har forventninger til at det dokumenteres hva en årlig bevilgning på over 100 milli- arder kroner til sykehusene brukes til.

Bommer om sykehusleger

INNLEGG Arbeidsliv
Anne-Kari Bratten, leder i Yngre legers forening i Helse Bergen, mener i DN 19. juni at Legesam- menheten har skapt en myte om at sykehusleger bruker stadig mer tid på unødvendig rapportering. Dette er feil, mener hun. Hun mener at sykehusleger bruker tiden sin på legearbeid, og at det er viktig å dokumentere dette for å sikre at pasientene får den beste behandlingen. Da er det viktig at vi er nysgjerrige på hvordan dette kan løses på en best mulig måte, men å oppkonstruere myter og svartmale blir en avsporing.

DN 19. juni.

Samtidig er det et dilemma at når lederne øker staben som følge av økt krav til rapportering og registrering, så kritiseres de for at stabene eser ut. Når de slanker stabene, får de kritikk for at leger og annet helseperso- nell må gjøre mer administrativt arbeid. Det eneste som er sikkert er at dokumentasjon er nødvendig for å sikre at pasien- tene alltid får den beste behand- lingen. Da er det viktig at vi er nysgjerrige på hvordan dette kan løses på en best mulig måte, men å oppkonstruere myter og svartmale blir en avsporing.

■ Anne-Kari Bratten, adminis- trerende direktør i Arbeids- giverforeningen Spekter

Vi trenger ikke en etisk komité som argu- menterer for at det er uetisk ikke å følge de til enhver tids rådende politiske mål